

NIEUWSBRIEF van de **VPP-TDV**

Vereniging van Pensioengerechtigden van het Pensioenfonds TDV

Postbus 65, 7400 AB Deventer
Bankrek. : RABO Deventer 37.77.97.863

Nr. 33

october 2010

secretariaat: G.H. Groot Wassink: 0575 - 491224
b.g.g.: G.W. Brillman: 0570 - 542754

In deze Nieuwsbrief 33 de volgende onderwerpen:

- 1. Van de bestuurstafel**
- 2. Toelichting en kanttekeningen bij het jaarverslag 2009 van de Stichting Pensioenfonds TDV**
- 3. Verslag van Algemene Ledenvergadering VPP-TDV d.d. 23-04-2010**
- 4. Ontwikkelingen in pensioenland**
- 5. Koopkracht van ouderen en indexatie van pensioenen**
- 6. De Algemene Ouderdomswet (AOW)**
- 7. Nieuws van het Verantwoordingsorgaan (VO)**
- 8. Ontwikkelingen rond PUSH.**

1. VAN DE BESTUURSTAFEL

Minstens eenmaal per week kon u in de dagbladen wat lezen over pensioenen en pensioenfondsen. Het zal duidelijk zijn dat deze onderwerpen ook in onze bestuurvergaderingen aan de orde kwamen. De dekkingsgraad van pensioenfondsen in het algemeen en die van ons eigen fonds in het bijzonder werd nauwlettend gevolgd. De dekkingsgraad is de verhouding tussen de huidige bezittingen van het fonds en de contant gemaakte waarde van alle verplichtingen (de uitkeringen) die het pensioenfonds heeft. Met name dit zogenaamde contant maken heeft de laatste maanden nogal tot discussie geleid. Bij het contant maken wordt aangenomen dat het pensioenfonds met de nu ingelegde premies, geld kan verdienen tot het moment van uitkering. De vraag is hierbij natuurlijk: Hoeveel kan het fonds hiermee in de komende jaren verdienen? De wet schrijft voor dat hiervoor de langjarige marktrente moet worden gebruikt. Deze is op dit moment zeer laag hetgeen inhoudt dat er dus weinig geld met de ingelegde premies kan worden verdiend. Dit resulteert in een hoge contante waarde van de verplichtingen. Ten opzichte van de bezittingen resulteert dit dus in een lage dekkingsgraad. De langjarige rente varieert echter van week tot week en de discussie gaat er over of het reëel is de erg lage rente van nu te gebruiken voor het contant maken van betalingen over een periode van (voor jongeren tientallen) jaren. Deze discussie krijgt een extra lading als er op basis van de aldus berekende dekkinggraden kortingen van pensioenen dreigen te worden toegepast bij andere pensioenfondsen.

Zoals u verderop in de nieuwsbrief kunt lezen heeft de Stichting PUSH besloten zich aan te sluiten bij NVOG. In de jaarvergadering in April informeerden we u reeds over het voornemen. Het VPP-TDV bestuur heeft zich positief uitgesproken over de aansluiting bij de NVOG, welke inmiddels zijn beslag heeft gekregen.

2. TOELICHTING EN KANTTEKENINGEN BIJ HET JAARVERSLAG 2009 VAN DE STICHTING PENSIOENFONDS TDV

1. Inleiding

Zoals gebruikelijk is het een goed leesbaar verslag van 50 bladzijden. U kunt het downloaden van de site van het fonds of op verzoek toegestuurd krijgen. Maar gelukkig stond er ook een goede samenvatting in Pensioenblik van juni 2010 en die is maar vier bladzijden!

De toon van het verslag is positiever dan die van het “rampjaar” 2008, maar wel in de trant van: het gaat beter, maar we zijn er nog lang niet! De jaren 2009,2010 en deels ook nog 2011 zijn tussenjaren, waarin grote veranderingen in overheidsbeleid, toezicht op financiële markten en dus ook pensioenfondsen worden voorbereid. Over de houdbaarheid van het pensioenstelsel, de risico's van het beleggingsbeleid en toekomstig te verwachten rendementen, zijn drie belangrijke rapporten van regeringscommissies verschenen. En daar krijgen we allemaal rechtstreeks mee te maken. Een aantal van deze ontwikkelingen wordt in deze samenvatting toegelicht.

2. Interne zaken van het fonds.

In juni 2009 werd Leon v. Montfort nieuw bestuurslid namens de gepensioneerden als opvolger van Anton v.d. Noord. In maart 2009 verschenen twee evaluatierapporten van de Stichting van de Arbeid over goed pensioenfondsbestuur. Het lijkt erop dat sociale partners en regering de in 2006 ingevoerde nieuwe medezeggenschapsregels, met name die over gepensioneerden, nu al willen veranderen omdat die te complex zouden zijn. Het betreft o.a. het naast elkaar bestaan van een deelnemersraad en een verantwoordingsorgaan. Hierbij is de taakverdeling niet altijd duidelijk. Beslissingen hierover moeten nog worden genomen.

Een positief punt is dat er in 2009 geen klachten bij het fonds zijn binnengekomen.

3. Pensioenen .

Het aantal verzekerden liep terug met 0,8% en dat is maar heel weinig,vergeleken met andere jaren. Het aantal gepensioneerden op 31 december was met 3353 maar 5 minder dan een jaar eerder. Hiervan was 43% vrouw. We zijn en blijven een “grijs” fonds, want 51% van het totaal aantal verzekerden is gepensioneerd. Dat zal de komende jaren ongetwijfeld toenemen,omdat de “babyboom” van 1945 en later, 65 jaar wordt en het aantal actieve deelnemers helaas elk jaar daalt, in 2009 met bijna 7%. Het bedrag aan pensioenuitkeringen daalde vergeleken met 2008 tot € 18,7 mln. Van de gepensioneerden ontvangt 69% een bedrag van minder dan € 5000 aanvullend pensioen per jaar.

Een belangrijke gebeurtenis was het verschijnen van nieuwe levensverwachtingstabellen met een behoorlijk langere levensduur. In kranten en op TV hebt U hier veel over kunnen lezen en zien. Op zich een verheugende ontwikkeling, maar het kost wel meer geld (zie ook in punt 4). In het jaarverslag staat een grafiek, die de verdeling van gepensioneerden per leeftijdsklasse toont. Eind 2009 was 33,9% ouder dan 79 jaar, dat zijn 2503 personen. In 2004 was dat nog maar 28,0%, dus nu is dat 21% meer! Hieruit blijkt dat we ook in ons fonds steeds ouder worden .Twee gepensioneerden zijn zelfs ouder dan 100 jaar!

Mede door die “tegenvaller” van langer leven is de premie die werkgever en werknemers betalen voor 2009 fors verhoogd, nl van 20% naar 24,4% van de pensioengrondslag. 5 jaar geleden was dit nog 18,2%. De vraag is voor veel fondsen of die premie wel hoger kan zonder de solidariteit tussen “jong” en “oud” teveel aan te tasten. Ook hierover moeten binnenkort belangrijke beslissingen worden genomen.

4. Financiële positie van het fonds.

Deze is in 2009 vooral door goede beleggingsopbrengsten verbeterd, maar is nog lang niet op het nivo van bv. 2007. De dekkingsgraad steeg van 95,8% naar 102,6% en dat betekent dat we nog steeds zitten in een situatie van dekkingstekort en reservetekort. Dat houdt in, dat volledige indexatie van de pensioenen er voorlopig nog niet inzit.

Onderstaand overzicht laat dat zien :

Bedragen x € 1 mln.	2007	2008	mutatie	2009
Pensioenvermogen	363,4	305,6	+ 27,9	333,5
Af: VPV	276,4	319,1	+ 5,9	325,0
	-----	-----	-----	-----
Eigen vermogen	87,0	(13,5)	+ 22,0	8,5
Vereist Eigen Vermogen	52,8	44,3	+ 14,8	59,1
	-----	-----	-----	-----
Reservepositie	34,2	(57,8)	+ 7,2	(50,6)
Dekkingsgraad	131,4%	95,8%		102,6%
Vereiste dekkingsgraad	119,1%	113,9%		118,2%

Het pensioenvermogen is vooral gestegen door de 14,3% beleggingsopbrengst van € 41,6 mln.(zie punt 5 voor meer details). De VPV is de voorziening, die nu nodig is om toekomstige pensioenverplichtingen te kunnen betalen. Die werd hoger door € 15,5 mln. voor het langer leven opzij te zetten en we weten nu, dat dit nog niet genoeg is. Doordat de lange rente steeg van 3,6% naar 3,8% kon de VPV iets dalen, maar in 2010 daalt de rente weer en dat betekent een hogere VPV.

Dit leidt tot heftige discussies op dit moment over de juistheid van de geldende rentegrondslag, is die wel realistisch? Niemand, die het zeker weet.

Hoewel de dekkinggraad eind 2009 iets hoger was dan die in het Herstelplan, zijn we nog lang niet uit de gevarenzone. Het economisch herstel is onzeker en de financiële markten zijn sterk fluctuerend. Daarbovenop komen de forse bezuinigingsplannen van het nieuwe kabinet die zeker ook de koopkracht van gepensioneerden gaan aantasten. Zelfs als de inflatie in 2010 en 2011 op het nu verwachte lage nivo van 1,25% tot 1,5% blijft, verlaagt dit met de al in 2008 en 2009 gemiste indexatie (effect 3,4%) in totaal onze koopkracht met ruim 6% in 4 jaar. En dat is dan nog gemiddeld. De verwachting is dat met name zorgkosten fors hoger worden en dat treft vooral ouderen!

5. Beleggingsbeleid en risicobeheersing.

Na de klap van een 12,6% negatief resultaat in 2008, toonde de beleggingsopbrengst gelukkig in 2009 een positief 14,3%. Om de risico's beter zichtbaar te maken, werd besloten de portefeuille te splitsen in een deel bestemd om renterisico's af te dekken (de zgn. matching) en de beleggingen, die worden aangehouden om een positieve opbrengst te realiseren (de returnportefeuille). Binnen deze returnportefeuille wordt van het onderdeel aandelen nu 50% passief belegd d.w.z. dat de index wordt gevolgd. Dit geeft minder risico, maar vermindert wel de kans op een hoger rendement. Uit dit alles blijkt dat we proberen bewuster met de hogere risico's om te gaan. Dit betekent wel minder kans op indexatie van pensioenen ,maar ook meer zekerheid over het in stand houden van het nominale pensioen. Hoe ver je hiermee moet gaan, is de grote discussie van de komende jaren, ondersteund door het rapport van de regeringscommissie Frijns.

Samenvattend in getallen is het beeld als volgt:

	Weging in procenten				Rendement in procenten		
	2007	2008	2009	norm	2007	2008	2009
Matching-portefeuille (vastrentend)	--	--	16,0	nvt	nvt	4,7	3,5
Returnportefeuille							
-aandelen	34,8	23,0	31,4	32,5	2,9	(42,8)	27,0
-vastgoed	27,0	29,9	25,7	27,5	9,4	(1,0)	3,2
-overig incl.vastrentend	36,5	41,1	26,9	40,0	nvt	(19,6)	21,2
--kasmiddelen	1,7	6,0	0	0	0	0	0
Totaal	100	100	100	100	3,3	(12,6)	14,3

De normatieve weging wordt bepaald met vrij ruime bandbreedtes, bij aandelen (32,5%) bv. tussen 20 en 40%. Dit is nodig om met vaak sterk wisselende marktomstandigheden rekening te kunnen houden.

Het rendement van 14,3% in 2009 lag aanzienlijk boven de 8,6% rendement op de strategische normportefeuille, met name door een hoger rendement op overige beleggingen.

6. Vooruitzichten 2010 en 2011.

Het fondsbestuur zegt hierover: “Het herstel is sterk afhankelijk van de ontwikkelingen op de financiële markten. De afgelopen jaren hebben laten zien dat het verloop van deze markten heel grillig kan zijn. Dat is in de eerste maanden van 2010 weer aangetoond”.

Eind augustus 2010 was de dekkingsgraad 100,8%, ongeveer op het nivo van het herstelplan. Maar de onzekerheden in de buitenwereld zijn inderdaad groot: onzeker economisch herstel, misschien jarenlang lage groei, lage rente, grote overheidsbezuinigingen op komst en een nog langere levensverwachting. Willen en kunnen werkgevers en actieve deelnemers hogere pensioenpremies betalen? Moeten we indexatie de komende jaren maar vergeten? Moeten pensioenen zelfs gekort worden? Zeker weten doen we het niet. Wel is zeker, dat het belangrijk is, dat gepensioneerden in het bestuur van ons fonds en op vele andere plaatsen blijven meepraten en meebeslissen over de toekomst van onze pensioenen. En dat zullen wij als VPP-TDV ook zeker blijven doen.

3. VERSLAG VAN ALGEMENE LEDENVERGADERING VPP-TDV **d.d. 23-04-2010**

Gehouden op de Locatie Deventer van Impress B.V.

Om precies 14.00 uur opent voorzitter Brillman de vergadering. Hij verwelkomt de aanwezige leden (89 personen) en de gastsprekers de heren Hillen, Möller (komt iets later) en De Bruin.

Welkomstwoord J. de Bruin, Locatiemanager Productiebedrijf Deventer

De heer De Bruin heet ons in korte inleiding van harte welkom op de productielocatie Deventer.

Presentatie Th. Hillen, directeur pensioenfonds TDV

De heer Hillen presenteert de belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar. Enkele punten hieruit zijn:

1. Hij memoreert in het kort de belangrijkste onderzoeken naar het pensioenstelsel die in opdracht van minister Donner zijn uitgevoerd. Hierover moeten door de overheid nog besluiten worden genomen.
2. In het afgelopen jaar is het Pensioenfonds overgestapt van één naar twee actuarissen. Er is nu één actuaaris in een adviserende en één in een certificerende rol. Desondanks zijn de kosten voor de actuarissen lager geworden.
3. De opbouw van deelnemers in het pensioenfonds is als volgt:
  - 1185 actieve deelnemers

- 2023 gewezen deelnemers
- 3353 gepensioneerde deelnemers

Om de administratiekosten te verminderen zijn ook in het afgelopen jaar weer een aantal kleine pensioenen afgekocht.

4. Het vermogen van het pensioenfonds is in 2009 met 8,7% toegenomen. Daar staat tegenover dat de verplichtingen door de verhoogde levensverwachting van de deelnemers ook zijn toegenomen. Hiervoor is een extra voorziening van 5% genomen.
5. De portefeuille is gesplitst in een “matching portefeuille” waaruit de lopende nominale verplichtingen worden aangevuld en een “returnportefeuille” die gericht is op kapitaalgroei t.b.v. vermogensaanwas en eventuele indexatie en andere aanpassingen.
6. De returnportefeuille zal voor 50% actief en voor 50% passief (=index gerelateerd) beheerd worden. Verder zijn de beleggingen in Europa van 60% teruggebracht naar 50%.
7. De dekkingsgraad bedroeg aan het eind van het eerste kwartaal 2010 na correctie voor de langere levensverwachting ongeveer 105%.

De heer Van den Ende merkt op dat in incidentele gevallen een nadelig effect kan ontstaan bij het afkopen van pensioenen. De heer Hillen wijst er op dat alleen heel kleine pensioenen worden afgekocht.

Presentatie F.A. Möller, voorzitter Raad van Bestuur Impress B.V.

1. De heer Möller begint zijn verhaal met te stellen dat het voor Impress 2009 een bizar jaar was. Wereldwijd hadden alle fabrieken te lijden onder de recessie en daardoor teruglopende volumina. Daarbij kwam een blikprijsverhoging van 40%. Desondanks is een recordwinst gedraaid. Eén van de effecten hierbij was de herwaardering van de opgelopen voorraden blik.
2. Impress heeft in de afgelopen jaren regelmatig overnames gepleegd. Ze zijn nu met 56 fabrieken over de hele wereld vertegenwoordigd.
3. Bedrijf Doesburg wordt gesloten. De sigarendoos productie wordt door Deventer overgenomen. De vierkante bussenlijn van Deventer is in verband hiermee naar Leeuwarden overgeplaatst. De verplaatsingen zijn inmiddels bijna voltooid.
4. Er wordt veel geïnvesteerd in nieuwe ontwikkelingen. Er is veel belangstelling voor de deksels met het glazen “kijkgaatje”.
5. Zaadijk heeft het moeilijk. Er is sprake van een zware margedruk. Er zijn nog 30 tot 35 medewerkers in Zaadijk werkzaam.
6. De head-count in Nederland bedroeg in 2005 nog 1050 medewerkers. Dat is teruggelopen tot 950 in dit jaar.
7. Met betrekking tot de toekomst worden verder stijgende staalprijzen verwacht. Het belangrijkste risico hiervan is vervanging door alternatieve verpakkingen.
8. De heer Möller attendeert op het boek en de tentoonstelling “Blik op Blik”.

De heer Tysma vraagt hoe het zit met de eigendomsstructuur van Impress. Volgens de heer Möller kan midden 2010 waarschijnlijk duidelijk worden of er iets gaat gebeuren. Dit kan zijn verkopen of naar de beurs.

De heer Brillman bedankt de sprekers voor hun interessante presentaties. Ook bedankt hij de heren Möller en De Bruin voor de gastvrijheid waarmee wij elk jaar weer op Deventer-Zuid worden ontvangen.

De Algemene Ledenvergadering

1. Opening

In zijn openingswoord blikt voorzitter Brillman terug op het bewogen jaar 2009. Alle pensioenfondsen en ook VPP-TDV kwamen financieel in de gevarezone. In verband hiermee heeft de overheid een aantal commissies ingesteld die moeten uitzoeken hoe pensioenfondsen toekomstbestendiger gemaakt kunnen worden. Inmiddels hebben deze commissies hun rapport klaar. Het is nu aan de politiek en de pensioenfondsen om hier iets mee te doen.

Verder memoreert hij dat in ons pensioenfonds de gepensioneerden inmiddels een behoorlijk woordje meepraten. De heren Eisen en Van Montfort zijn lid van het pensioenbestuur en de heren Hess en Ter Horst hebben zitting in het Verantwoordingsorgaan.

Daarnaast zijn we als vereniging actief binnen PUSH. Met name de heren Brillman, Eisen en Hess nemen regelmatig aan de diverse overlegvergaderingen deel. Verderop in de vergadering zal daar uitgebreid op terug worden gekomen.

2. Mededelingen

De heer Brillman deelt mede dat bericht van verhindering is ontvangen van de heren Gorter, Suir, Klein Haneveld, Van de Luytgaarden, Ter Laan, Driessen, Bruring en Puls.

3. Jaarverslag 2009, jaarrekening 2009 en begroting 2010

De betreffende documenten zijn afgedrukt in de nieuwsbrief van april. De contributie zal in 2010 gehandhaafd blijven op € 5 per persoon.

De heer Koopman merkt op dat het weerstandsfonds nog nooit geïndexeerd is. Hij stelt voor om dit fonds ten laste van het vermogen op te waarderen naar € 25.000. De vergadering stemt met het voorstel in.

4. Verslag van de kascommissie

De kascommissie bestaande uit de heren Van Montfort en Willems hebben een controle uitgevoerd op de gevoerde financiële administratie. Bij monde van de heer Van Montfort wordt aan de vergadering voorgesteld om de

penningmeester decharge te verlenen voor het gevoerde beleid, hetgeen door de vergadering wordt ondersteund.

De heer van Montfort is aftredend. In zijn plaats zal mevrouw Sanders zitting nemen in de kascommissie.

5. Aftreden en herbenoeming van bestuurslid.

De heer Groot Wassink is reglementair aftredend, maar wel herkiesbaar. Er zijn geen tegenkandidaten aangemeld. De vergadering herbenoemt hem bij acclamatie.

6. Nieuws vanuit de Stichting PUSH

a. De voorzitter geeft aan dat binnen PUSH al langere tijd de gedachte leeft dat om effectief naar de overheid te kunnen lobbyen samenwerking met de NVOG gewenst is. Dit is vooral dringend omdat als gevolg van de financiële crisis de vormgeving van het pensioenstelsel ter discussie staat.

b. De eerste uiting van samenwerking zal op 17 mei a.s. plaats vinden in de vorm van een gezamenlijke manifestatie voor kamerleden en andere politici.

Aan het eind van de manifestatie met diverse lezingen zal een manifest aan minister Donner worden overhandigd. Enkele punten die hierin vrijwel zeker zullen worden genoemd zijn:

- Niet tornen aan rechtvaardige verwachtingen van gepensioneerden
- Alleen met ons erbij mag gesproken worden over ons.
- Lusten en lasten moeten eerlijk gedeeld worden.
- Jongeren hebben een langere levensverwachting. Zij zullen dus of een hogere premie moeten betalen, of later met pensioen gaan.
- Pensioenaanspraken mogen niet gekort worden.
- Vasthouden aan een defined benefit systeem.

c. De doelstelling en de werkwijze van PUSH en NVOG zijn de laatste jaren steeds dichter bij elkaar komen te liggen. Daarom is een intentieverklaring tot samengaan tussen beide organisaties ondertekend. Aanvankelijk zal PUSH als collectief binnen NVOG worden opgenomen. Vanaf 2013 zullen de betreffende verenigingen individueel tot NVOG toetreden. Uiteraard zijn er nog tal juridische en andere vragen die beantwoord moeten worden. Daartoe zijn twee commissies ingesteld die in mei zullen rapporteren. De financiële consequenties voor VPP-TDV zouden in 2010 circa € 110, in 2011 € 1750 en in 2012 en volgende jaren € 3500 bedragen.

Na deze toelichting worden door de heren Koopman en Van de Ende – die beide de NVOG vanuit het verleden kennen - enkele vragen gesteld over het huidige NVOG. Deze worden door het bestuur beantwoord.

Tot slot stemt de vergadering er mee in dat het bestuur op de ingeslagen weg verder gaat.

7. Rondvraag

- a. De heer Willems vraagt hoe nieuwe bestuurders aan voldoende vakkenis komen. De heren Brilman en Eisen geven aan dat dit een punt van aandacht van zowel ons bestuur als dat van het pensioenfonds is. Er zijn opleidingsmogelijkheden beschikbaar.
- b. Aansluitend wordt een vraag gesteld of geen jongeren in het Pensioenfonds bestuur kunnen worden opgenomen. Het bestuur antwoordt hierop dat het op dit moment wettelijk niet is toegestaan dat gepensioneerdenverenigingen niet-gepensioneerde leden als bestuurslid voor het pensioenfonds voordragen. Jongeren kunnen wel door werkgever of werknemers worden voorgesteld ter benoeming.

8. Sluiting

De voorzitter sluit het formele gedeelte van de vergadering.

Direct aansluitend aan de vergadering brengt de voorzitter de volgende punten onder de aandacht van de aanwezigen:

1. Archief TDV

Het TDV-archief is overgedragen aan de Stads- en Atheneum Bibliotheek van Deventer. Er worden vrijwilligers gevraagd om mee te werken aan de screening en indexering van het archief. Belangstellenden kunnen zich bij de heer Brilman melden.

2. Blik op Blik

De heer Van de Weg vertelt over het ontstaan van de blikverzameling in het Historisch Museum Deventer en over het tot stand komen van het boek en de tentoonstelling Blik op Blik. De tentoonstelling duurt tot 19 september 2010. Het boek is in het museum te koop.

3. Voorzitter Brilman bedankt Marriët ter Riele voor de uitstekende organisatie van deze middag en het kantinepersoneel voor de goede verzorging.

De middag wordt afgesloten met een gezellig samenzijn waarbij onder het genot van een hapje en een drankje is nagepraat.

Deventer, 23 april 2010
G.H. Groot Wassink

4. ONTWIKKELINGEN IN PENSIOENLAND

Voordat de Tweede Kamer met zomerreces ging, is op 1 juli 2010 de initiatiefwet Koser-Kaya-Blok behandeld en goedgekeurd. Vervolgens is deze wet gezonden naar de Eerste Kamer voor de definitieve afhandeling. Op 28 september j.l. heeft de vaste Commissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een eerste onderzoek gehouden. Door middel van dit onderzoek wordt beslist hoe de verder voorbereiding van de plenaire vergadering wordt gedaan.

De initiatiefwet regelt de vertegenwoordiging van gepensioneerden in de besturen van zowel bedrijfstak- als onderneming pensioenfondsen. De vertegenwoordigers van werknemers en gepensioneerden samen dienen tenminste evenveel zetels te bezetten als de vertegenwoordigers van werkgevers.

De belanghebbenden dienen op een evenwichtige wijze te zijn vertegenwoordigd.

De verdeling van bestuurszetels tussen gepensioneerden en werknemers vindt in principe plaats op basis van de onderlinge getalsverhoudingen, maar als beide partijen hiermee akkoord gaan, kan van deze verdeling worden afgeweken.

Zowel individuele pensioengerechtigden als verenigingen van gepensioneerden met rechtspersoonlijkheid kunnen bestuursleden voordragen. De verenigingen dienen zich bezig te houden met het behartigen van de belangen van de leden als belanghebbenden bij een pensioenfonds.

In de nieuwe wet krijgen de verenigingen van gepensioneerden de mogelijkheid kandidaten van buiten de onderneming voor te dragen.

Het aannemen van dit wetsvoorstel geeft duidelijkheid voor de positie van gepensioneerden in de besturen van de pensioenfondsen.

Afgewacht zal moeten worden of een eventueel nieuw regeerakkoord de behandeling van het wetsontwerp zal beïnvloeden.

Op 4 juni j.l. sloten de vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers een AOW- en Pensioenakkoord. Dit akkoord regelt de discussie over de AOW- en pensioenleeftijd, door beide te koppelen aan de stijgende levensverwachting.

Het akkoord werd aangeboden o.a. aan minister Donner.

Per 2012 moeten de pensioencontracten zijn gemoderniseerd om financiële ontwikkelingen op te kunnen vangen. Ook staat in het akkoord dat als pensioenfondsen niet voldoende middelen blijken te hebben, de rekening solidair betaald moet worden door alle deelnemers: zowel gepensioneerden als deelnemers, jong en oud.

De afgelopen maanden is er veel geschreven en gezegd over de herstelplannen van een aantal pensioenfondsen. Het betrof fondsen waar in het herstelplan reeds de mogelijkheid was opgenomen dat het voor het herstel nodig zou kunnen zijn om de nominale rechten/aanspraken van gepensioneerden en deelnemers aan te moeten passen.

Helaas is de situatie bij een 14 tal pensioenfondsen, met een zeer lage dekkingsgraad per einde augustus 2010, zo nijpend dat deze fondsen door De Nederlandse Bank (de toezichthouder) zijn verzocht op korte termijn een plan in te dienen. Uit dit plan moet blijken of het aanpassen van de aanspraken/rechten inderdaad noodzakelijk is, of dat de bewuste fondsen andere maatregelen in gedachten hebben.

Voor alle duidelijkheid: het Pensioenfonds TDV maakt geen deel uit van het genoemde aantal van 14 fondsen. Alhoewel de situatie van het Fonds zeker niet rooskleurig is, is de dekkingsgraad nog steeds hoger dan in het herstelplan is voorzien.

Waarom staan de dekkingsgraden zo onder druk?

Er zijn drie oorzaken hiervoor aan te wijzen. De financiële crisis, de lage rekenrente en de nieuw uitgekomen tabel voor de levensverwachting.

De financiële crisis heeft het vermogen van het Fonds negatief beïnvloed. Echter de nadelige gevolgen hiervan zijn inmiddels grotendeels verdwenen, doordat de beurskoersen in 2009 een goed herstel hebben laten zien.

De rekenrente welke gebruikt wordt om de waarde van de verplichtingen te bepalen is sinds einde 2008 aan het dalen en is nu op een historisch laag niveau. Een lage rente betekent een hoge waarde van de pensioenverplichtingen en een nadelige invloed op de dekkingsgraad.

Uit de nieuw uitgekomen tabel voor de levensverwachting komt naar voren dat deelnemers en gepensioneerden steeds ouder worden. Het is niet zo dat de absolute eindleeftijd sterk toeneemt, doch de gemiddelde leeftijd gaat wel flink omhoog. Een positieve levens ontwikkeling.

Dit betekent echter wel dat er gedurende een langere periode pensioen uitgaven moeten worden gedaan, waarvoor in principe geen premies zijn betaald in het verleden. De hiervoor benodigde financiële middelen zullen voornamelijk uit het rendement op het vermogen van het Pensioenfonds moeten komen. Ook dit heeft een nadelige invloed op de dekkingsgraad.

Voor mogelijke oplossingen van de in de vorige alinea genoemde problematiek zijn een aantal plannen in ontwikkeling. De huidige kabinetscrisis heeft het tempo van het oplossen echter negatief beïnvloed. Hopelijk gaat het nieuwe kabinet Rutte-Verhagen een en ander voortvarend aanpakken.

5. KOOPKRACHT VAN OUDEREN EN INDEXATIE VAN PENSIOENEN

Over de koopkracht van ouderen wordt veel gepraat en geschreven. Daarom heeft Push het NIBUD (een bekend onafhankelijk bureau) opdracht gegeven om over de periode 2001 t/m 2010 uit te rekenen hoe de koopkracht van 65-plussers zich heeft ontwikkeld ten opzichte van de werkenden. De NVOG laat dat elk jaar door NIBUD onderzoeken, maar dat betreft altijd maar de laatste twee jaar. De betreffende rapporten staan op de website van de NVOG (www.gepensioneerden.nl), maar zijn lastig te lezen door de vele cijferreeksen en grafieken.

Daarom geven wij hier een samenvatting van de belangrijkste conclusies en sluiten af met wat informatie over de indexatie van ons TDV-pensioenfonds, vergeleken met andere fondsen.

Het NIBUD-onderzoek leidt tot de volgende uitkomsten en conclusies:

- Alleenstaande gepensioneerden tot een inkomen van AOW + € 5.000 (aanvullend pensioen) zijn er ca. 5% op vooruit gegaan en dat is ca. 3% meer dan de werkenden met ongeveer hetzelfde inkomen. Daar boven is er een teruggang bij gepensioneerden van ca. 3,5%, terwijl alleenstaande werkenden er bijna 2% op vooruit gingen, dus een verschil van ruim 5%.
- Bij gepensioneerde echtparen met een inkomen tot AOW + € 10.000 een vooruitgang van ca. 5%, terwijl de werkende alleenverdiener met partner ongeveer op de nullijn zat. Maar bij hogere inkomens leveren gepensioneerden weer in, oplopend tot 2,6%. Werkenden gingen er ongeveer hetzelfde percentage op vooruit. Dus een verschil van weer ca. 5% ten nadele van gepensioneerden.
- Hierbij moeten we wel bedenken dat het gaat om getallen over een periode van 10 jaar, dus per jaar zijn de verschillen niet meer dan 0,5% ten nadele van gepensioneerden en dan alleen bij inkomens boven de € 15.000 (alleenstaande) en € 30.000 (echtpaar). Dat is niet goed, maar ook niet dramatisch slecht.
- Maar het beeld van die “rijke” oudere die het steeds beter krijgt ten koste van de hardwerkende jongeren, klopt echt niet! Zeker niet de komende jaren, waarin waarschijnlijk aanvullende pensioenen niet of nauwelijks zullen stijgen, er op veel plaatsen fors wordt bezuinigd en zorgkosten veel hoger worden.

Een beetje goed nieuws is te halen uit een overzicht van de NVOG over de indexatie (toeslag op het pensioen vanwege prijsstijgingen) van gepensioneerden en gewezen deelnemers (dus niet de actieven) van 90 pensioenfondsen over de jaren 2001 t/m 2010. Dit zijn 61 ondernemingsfondsen (waaronder ons fonds) en 29 bedrijfstakfondsen (zoals bv. ABP en PME Metalektro). Uit deze vergelijking komt ons fonds in verhouding goed te voorschijn:

- TDV verleende 16,9% indexatie in die tien jaar. Tot 2007 was dat gebaseerd op de prijsindex CPI (Consumenten Prijs Index) afgeleid en daarna op de gunstiger CPI alle huishoudens. De laatste twee jaar (in 2009 en 2010) was er vanwege de slechte financiële situatie van het fonds geen indexatie. Dit was overigens bij bijna 60% van deze 90 fondsen het geval.
- De vijf fondsen met de hoogste indexatie zitten rond de 21%, zoals Spoor, ABN/Amro en de Apothekers (nu wel een fonds in ernstige problemen!). De vijf fondsen met de laagste indexatie komen maar op ca. 4% in tien jaar tijd.

- Van de 90 fondsen zijn er 12 (13%) met een hogere indexatie dan TDV en de rest zit lager. Het ons bekende PME zat op 13,0%, het ambtenarenfonds ABP (de grootste in Nederland) op 18,5% en Shell pensioenfondsen op 14,2% om er maar een paar te noemen. Daar steken wij met 16,9% niet slecht bij af.
- Anderzijds was de inflatie in de afgelopen tien jaar wel hoger dan onze indexatie van 16,9%: het CPI alle huishoudens (bekendste prijsindexcijfer) steeg met 21,1%. Gelukkig steeg de AOW-index met 27,3%, omdat die is gekoppeld aan het netto-minimumloon. De landelijke CAO-loonindex steeg met 25,4%.
- Uiteindelijk zijn we er als TDV-gepensioneerden toch in koopkracht gemiddeld niet echt op vooruitgegaan, zeker niet omdat bijvoorbeeld de zorgkosten, die de laatste jaren sterk stegen, niet in het prijsindexcijfer zitten! Maar hoeveel is erg afhankelijk van de persoonlijke situatie.

Was het de afgelopen periode, zeker tot de kredietcrisis, nog niet al te slecht met onze koopkrachtontwikkeling, voor de nabije toekomst ziet dat er waarschijnlijk minder florissant uit.

6. DE ALGEMENE OUDERDOMSWET (AOW)

Definitieve besluiten tot wijziging van de AOW leeftijd, en daaraan gekoppeld de pensioenleeftijd, zijn nog steeds niet genomen. Het wetsvoorstel van december 2009 is nog niet behandeld in de Tweede Kamer.

Minister Donner heeft op 14 september j.l. een brief gezonden aan de Tweede Kamer over de aanpak van de pensioenproblematiek.

Hierin geeft hij ondermeer aan mee te willen werken aan de mogelijkheid om het in de eerste alinea genoemde wetsvoorstel zo snel mogelijk te behandelen

Wel is intussen tussen de sociale partners (werkgevers en werknemers) een pensioenakkoord gesloten op 4 juni 2010.

Dit akkoord gaat uit van het verhogen van de AOW- en pensioenleeftijd, doch gekoppeld aan de levensverwachting. De hoogte van de AOW-uitkering wordt in dit akkoord welvaartsvast.

De uitgangspunten van dit pensioenakkoord lijken te zijn overgenomen in het nieuwe regeerakkoord van het kabinet Rutte-Verhagen, doch er wordt geen ingangsdatum genoemd.

In eerste instantie zal de AOW- en pensioenleeftijd verhoogd worden van 65 naar 66 jaar en vervolgens gekoppeld worden aan het stijgen van de levensverwachting.

7. NIEUWS VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN (VO)

Het VO heeft tot nu toe in 2010 drie keer vergaderd. Voor de gepensioneerden zitten Barend Hess en Freek ter Horst in het VO. De eerste bijeenkomst bespraken we het rapport van de Visitatiecommissie (VC), dat in januari werd ontvangen. De voorzitter van de VC, de heer dr. C. Petersen, was aanwezig om toelichting te geven. De VC bestaat uit drie deskundigen "van buiten", die een oordeel geven (wettelijk voorgeschreven) over de bestuurs- en beleidsprocedures van het pensioenfonds, de wijze, waarop het Fonds wordt aangestuurd en hoe het bestuur omgaat met de risico's op lange termijn. In het rapport staan de bevindingen en maar liefst 17 aanbevelingen om zaken anders aan te pakken.

De belangrijkste gesprekspunten betroffen de kwetsbaarheid van het bureau (kleine bezetting), de houdbaarheid van een eigen Fonds op langere termijn, de ingewikkeldheid van de materie voor het bestuur en risicobeheer van de beleggingsportefeuille. Een samenvatting van het verslag van de VC en de reactie van het Fondsbestuur daarop, staan in het jaarverslag van het Fonds. Het bestuur heeft een lijst met actiepunten opgesteld naar aanleiding van de aanbevelingen. Het VO heeft daar inzage in en is tevreden over deze aanpak. Op dit moment is veel in beweging in de pensioenwereld en daar moeten wij gepast op inspelen. Het Fondsbestuur besteedt daar veel aandacht aan.

Verder heeft het VO het concept-jaarverslag met de directeur besproken. Ook kregen wij voorlichting van de adviserend actuaris over zijn rol. Natuurlijk kwamen hierbij de door het Actuarieel Genootschap berekende langere levensverwachting en de gevolgen daarvan aan de orde.

In juni 2010 zijn het jaarverslag en het rapport van de VC met het bestuur besproken. Het oordeel van het VO over het in 2009 gevoerde beleid was positief. Het beleid is naar onze mening evenwichtig en verantwoord geweest in de uiterst moeilijke periode, die de meeste pensioenfondsen meemaken. Ons oordeel is in het jaarverslag opgenomen.

8. ONTWIKKELINGEN ROND PUSH

De gesprekken tussen vertegenwoordigers van PUSH en de NVOG hebben ten slotte toch geleid tot een integratie van beide organisaties op 1 juli 2010.

De nieuwe organisatie gaat door onder de naam Nederlandse Vereniging van Organisaties van Gepensioneerden (NVOG) en vertegenwoordigt een achterban van ca. 150.000 gepensioneerde leden uit diverse ondernemingen en bedrijfstakken.

De samenwerking moet leiden tot een betere belangenbehartiging van de leden, door middel van o.a. deelname aan de besturen van de pensioenfondsen en beïnvloeden van de landelijke politiek en overlegorganen.

Drie PUSH deelnemers zullen per 24 november 2010 benoemd worden tot bestuurslid van de NVOG. Per 1 januari 2011 zal een PUSH vertegenwoordiger toetreden tot het CSO-bestuur.

Ook in commissies van het NVOG (Lobby Commissie, Pensioencommissie en Commissie Zorg en Welzijn) zullen PUSH vertegenwoordigers zitting nemen. Binnen de NVOG bestaan diverse “platforms” van meer of minder gelijksoortige ondernemingen. PUSH zal in eerste instantie als apart platform gaan fungeren onder voorzitterschap van de huidige PUSH voorzitter.

Voorlopig blijft het samenwerkingsverband PUSH de huidige maandelijkse bijeenkomsten voortzetten. Of dit in de toekomst zo zal blijven, is nog niet duidelijk.

In de maand juni 2010 verscheen het in opdracht van PUSH door het NIBUD uitgevoerde onderzoek naar de koopkracht ontwikkeling van gepensioneerden en werkenden. Voor de werkenden blijft het koopkrachtverlies gemiddeld beperkt tot ongeveer 0,5%.

Gepensioneerden met een aanvullend pensioen boven € 5.000 op jaarbasis, gaan er over de periode 2001 tot en met 2010 gemiddeld ruim 4% op achteruit.

Gepensioneerde meerpersoons huishoudens met een lager inkomen zijn er in koopkracht iets op vooruit gegaan.

In een apart artikel in deze nieuwsbrief wordt nader op de inhoud van het koopkracht rapport ingegaan.

Wat doet de VPP-TDV?

Volgens de statuten van de Vereniging van Pensioengerechtigden van het Pensioenfonds TDV kunnen ex-werknemers, die recht hebben op een pensioen van het fonds of reeds een pensioen ontvangen lid van de vereniging zijn. De vereniging wil de belangen van haar leden zo goed mogelijk behartigen. In enge zin betekent dit zodanige invloed uit te oefenen dat de pensioenen indien enigszins mogelijk geïndexeerd worden. Dit vereist een financieel gezond pensioenfonds, zodat dit ook een punt van onze aandacht is. In ruimere zin betekent dit ook het signaleren en beïnvloeden van ontwikkelingen, waarin op andere wijze aan de waarde van de pensioenen wordt geknaagd. Hierbij kunt u bijvoorbeeld denken aan wijziging in wetgeving, waardoor de invloed van gepensioneerden in de pensioenfonds wordt vergroot of juist verkleind.

Op welke wijze kan de vereniging invloed uitoefenen? Een goed overleg met het bestuur van het pensioenfonds TDV is hiervoor een essentiële voorwaarde. Tot voor enkele jaren bestond dit uit een tweetal waarnemers in het bestuur van het pensioenfonds. Deze waarnemers hadden geen stemrecht, maar namen deel aan de discussie en konden door deskundige inbreng invloed uitoefenen. Door een wetwijziging is het mogelijk geworden dat de vereniging nu kandidaten stelt voor 2 zetels in het bestuur en bezet daarmee 2 van de 8 stemmen. De vroegere invloed is door de wetwijziging nu geformaliseerd.

Invloed hebben op de ontwikkelingen in pensioenland is veel complexer, maar daarom niet minder van de belang. Vele kranten artikelen en rapporten, die verschijnen over de houdbaarheid van het Nederlandse pensioenstelsel, de

verliezen door de kredietcrises bij de fondsen en de discussies over wie de fondsen moeten besturen zijn hiervan voorbeelden. Onze vereniging is te klein om direct van invloed te kunnen zijn bij ontwikkelingen op dit vlak. De vereniging is aangesloten bij de Stichting PUSH en werkt hierin samen met vergelijkbare verenigingen van AKZO, Hoogovens, Philips, Shell, Solvay en Unilever. De Stichting PUSH zoekt al of niet samen met de organisatie NVOG, die een gezamenlijk doel heeft, contact met ambtenaren, regering en politici om de belangen van de gepensioneerden.

Zoals uit het bovenstaande blijkt is de VPP-TDV uitsluitend gericht op belangen behartiging. Dat sluit echter niet uit dat jaarvergadering een goede gelegenheid biedt om nog eens wat oud-collega's te spreken.

Website VPP-TDV

Onze vereniging brengt **2 x per jaar** een **Nieuwsbrief** uit met de actuele stand van zaken op dat moment en evt. onderwerpen die op dat moment spelen. Die Nieuwsbrief wordt in het voorjaar (maand maart) en het najaar (maand oktober) aan de leden toegestuurd.

Echter, uw vereniging van gepensioneerden gaat ook met zijn tijd mee en heeft in 2008 besloten ook een website op te zetten. Deze website is in het jaar 2009 operationeel geworden en bevat inmiddels de nodige artikelen en wetenswaardigheden. Ook kunnen nieuwe leden zich via deze site aanmelden en bevat de site de E-mailadressen van de diverse bestuursleden. Via deze weg kunnen wij onze leden ook tussentijds informeren over actuele ontwikkelingen in pensioenland en U dus nog beter informeren.

Via deze site kunt U dus ook in contact treden met bestuursleden zonder dat U genoodzaakt bent brieven en postzegels te gebruiken. Bovendien werkt deze vorm van informatie uitwisselen veel sneller dan via de gebruikelijke postweg.

Wij nodigen U dan ook uit om een bezoekje te brengen aan onze website en laat ons eens weten wat U er van vindt en misschien heeft U ook nog wat nuttige tips en aanbevelingen.

Ga dus eens naar: www.vpp-tdv.nl